

UDENRIGSMINISTERIET
Center for Europa og Nordamerika

EUK, sagsnr: 2015-28710
Den 3. december 2015

Rådsmøde (udenrigsanliggender) den 14. december 2015

SAMLENOTAT

1. De østlige partnere	2
2. Terrorbekæmpelse	5
3. Libyen.....	8
4. En ny europæisk naboskabspolitik.....	11
5. Irak.....	15

1. De østlige partnere

KOM-dokument foreligger ikke.

Nyt notat.

1. Resumé

Der forventes en drøftelse af udviklingen i EU's østlige partnerskab. Ukraine, Georgien og Moldova er i gang med at gennemføre de ambitiøse associerings- og vidtgående handelsaftaler (AA/DCFTA), som bl.a. kræver grundlæggende reformer. EU bistår partnerne hermed. Med erklæringen fra Østpartnerskabstopmødet i Riga i maj 2015 er den strategiske retning for det østlige partnerskab fastlagt i form af øget "differentiering" af EU's forbindelser til hvert enkelt partnerland og dets ambitioner og kapaciteter.

2. Baggrund

HR/VP Mogherini forventes at redegøre for udviklingen i det østlige partnerskab med særlig fokus på gennemførelsen af associerings- og vidtgående frihandelsaftaler (AA/DCFTA) med Ukraine, Georgien og Moldova og opfølgningen på Østpartnerskabstopmødet i Riga den 21.-22. maj 2015. HR/VP Mogherini aflagde besøg i Ukraine den 9. november og Georgien den 10. november, og der var med det udgangspunkt forudset en drøftelse om det østlige partnerskab i udenrigsrådet den 16. november, som dog af tidsmæssige årsager blev udskudt til december.

Med erklæringen fra Østpartnerskabstopmødet er den strategiske retning for det østlige partnerskab fastlagt i form af øget "differentiering" af EU's forbindelser til hvert enkelt partnerland og dets ambitioner og kapaciteter. EU vil således yderligere målrette sin indsats til partnerlandets egne ønsker, behov og kapaciteter.

EU udgør en attraktiv partner og et positivt referencepunkt i flere af østpartnerlandene. Ukraine, Moldova og Georgien har alle indgået ambitiøse associerings- og omfattende frihandelsaftaler med EU – de såkaldte AA/DCFTA. Udfordringen består nu i gennemførelsen, hvilket bl.a. indebærer omfattende reformer. EU bistår landene i forbindelse med gennemførelsen af aftalerne.

Efter en relativt rolig periode i det østlige Ukraine siden september er voldsniveauet atter øget siden starten af november med daglige overtrædelser af våbenhvilen. Der udestår en række tiltag fra alle parter, førend Minsk-aftalen, der er den eneste af parterne aftalte ramme for en politisk løsning på konflikten, kan ventes fuldt implementeret.

Ukraine underskrev AA/DCFTA'en i juni 2014, fire måneder efter regime-skiftet i Kiev. I september 2014 besluttede EU og Ukraine at udsætte den midlertidige anvendelse af DCFTA med 1 år til den 1. januar 2016. Det skete i et forsøg på at tage hensyn til Ruslands store bekymring for påståede negative konsekvenser for Ruslands økonomi pga. DCFTA. Trilaterale konsultationer mellem Rusland, Ukraine og Kommissionen om DCFTA har dog fortsat ikke stillet Rusland tilfreds, og Rusland truer med handelsembargo mod Ukraine, når DCFTA træder i kraft den 1. januar 2016. Der blev afholdt EU/Ukraine Associeringsrådsmøde den 7. december i Bruxelles, hvor EU gentog sin fulde støtte til Ukraines reformproces.

Situationen i Moldova er bekymrende med politisk og økonomisk ustabilitet. Regeringen faldt i oktober efter et mistillidsvotum. Nyvalg kan ikke udelukkes. Parlamentet skal vælge ny præsident

i marts 2016. Moldovas AA/DCFTA trådte i kraft den 1. september 2014, og der er nu desuden opnået enighed om, hvorledes frihandelsaftalen med virkning fra 1. januar 2016 også kan anvendes i Transnistrien. Moldova opnåede visumfrihed i april 2014.

I Georgien er der politisk og økonomisk relativt roligt, og landet er nået langt i gennemførelsen af associerings- og frihandelsaftalen med EU (AA/DCFTA). Der er dog stadig udfordringer i Georgien, herunder særligt behovet for yderligere styrkelse af domstolenes uafhængighed, og det politiske klima mellem regering og opposition, som allerede nu er væsentligt tilspidset forud for parlamentsvalget i efteråret 2016. Georgien har gjort betydelige fremskridt i implementeringen af handlingsplanen for visumfrihed og har høje forhåbninger om tildeling af visumliberalisering i nær fremtid.

I forhold til Hviderusland besluttede EU den 29. oktober 2015 at forlænge og samtidig suspendere EU's sanktioner (indrejseforbud og indefrysning af værdier) i fire måneder. Våbenembargoen består fortsat uændret. EU er også i gang med at se nærmere på iværksættelsen af visse andre positive foranstaltninger i forhold til Hviderusland.

EU og Armenien forventes at indlede forhandlinger om en ny samarbejdsaftale den 7. december 2015 i stedet for den associerings- og omfattende frihandelsaftale (AA/DCFTA), Armenien tidligere afviste, samtidig med at landet blev medlem af den russisk-ledede Euraiske Økonomiske Union.

Aserbajdsjan udviser ikke større interesse for eller engagement i det østlige partnerskab og foretrækker bilaterale forbindelser til EU. Situationen på menneskerettigheds- og demokratiområdet er fortsat kritisabel.

3. Formål og indhold

HR/VP Mogherini forventes at redegøre for udviklingen i det østlige partnerskab med særlig fokus på gennemførelsen af associerings- og vidtgående frihandelsaftaler (AA/DCFTA) med Ukraine, Georgien og Moldova og opfølgningen på Østpartnerskabstopmødet i Riga den 21.-22. maj 2015. Der ventes på baggrund heraf en orienterende drøftelse om udviklingen i EU's østlige partnerskab.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Sagen forventes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser eller væsentlige konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, erhvervslivet, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der ventes bred enighed om at fortsætte EU's engagement i forhold til landene i det østlige partnerskab på grundlag af erklæringen fra Østpartnerskabstopmødet i Riga i maj 2015.

10. Regeringens generelle holdning

Fra dansk side støtter man EU's østlige partnerskab, som bidrager til stabilitet, sikkerhed og udvikling i EU's naboområde mod øst.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg.

Sagen har tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg på mødet den 13. november 2015 til orientering.

2. Terrorbekæmpelse

KOM-dokument foreligger ikke.

Nyt notat.

1. Resumé

I opfølgning på terrorangrebene i Paris den 13. november 2015 og en række andre store angreb i tredjelande forventes Rådet (udenrigsanliggender) at gøre status på gennemførelsen af rådskonklusioner fra 9. februar 2015 om EU's eksterne terrorbekæmpelsesindsats og på den baggrund drøfte europæiske bidrag til internationale indsatser om imødegåelse af truslen fra voldelig ekstremisme, herunder til fulde udnytte allerede eksisterende instrumenter på det eksterne område.

2. Baggrund

Terrorangrebene i Paris den 13. november 2015, som ISIL tillægges ansvaret for, samt en række større anslag i tredjelande som f.eks. Tyrkiet, Egypten, Libanon og Mali har yderligere understreget nødvendigheden af EU-tiltag på terrorbekæmpelsesområdet, også i det eksterne spor.

Udenrigsministrene forventes at fokusere på den eksterne del af terrorbekæmpelsen på udenrigsrådsmødet den 14. december 2015. Udenrigsrådet godkendte i oktober 2014 en terrorbekæmpelsesstrategi for Syrien og Irak med særlig fokus på fremmedkrigere. Strategien udgør en langsigtet ramme for at begrænse truslen mod Europa og europæiske interesser samt mod den regionale stabilitet. Den skal også bidrage til strategisk overvindelse af ISIL og andre grupperinger inkl. den voldelige ideologi, de repræsenterer. Strategien skal ses som et element i EU's bredere tilgang til krisen i Syrien og Irak som defineret i EU's regionale strategi for Syrien, Irak og ISIL, godkendt i Udenrigsrådet i marts 2015. Udenrigsrådet vedtog på sit møde den 9. februar 2015 i opfølgning på bl.a. angrebet på Charlie Hebdo rådskonklusioner, der præsenterede EU's mangesidede og intensiverede indsats mod terrorisme. Herunder at styrke partnerskaber med nøglelande i Mellemøsten og Nordafrika, bl.a. ved udsendelse af terrorbekæmpelsesekspertes til en række EU-delegationer i regionen, støtte kapacitetsopbygning i tredjelande, modvirke radikaliserings og voldelig ekstremisme, fremme internationalt samarbejde samt adressere underliggende faktorer og eksisterende kriser.

Med afsæt i gode erfaringer med inddragelse af ekspertise hos nationale myndigheder i danske kapacitetsbygningsindsatser på Afrikas Horn støtter man fra dansk side, at intern ekspertise på såvel EU- som medlemsstatsniveau bringes i spil, også i arbejdet med at styrke tredjelandes kapacitet til at forebygge og håndtere terrortruslen.

Danmark har længe haft et tæt og konkret samarbejde med EU på området. Således har man bl.a. bistået EU-Kommissionen med at formulere en række EU-indsatser i Mellemøsten og Afrika, der fokuserer på at opbygge modstandskraft mod voldelig ekstremisme, generel kapacitet til at forebygge og bekæmpe terrorisme samt fremme af regionalt samarbejde. Senest har Danmark i regi af regeringens Freds- og Stabiliseringsfond styrket arbejdet gennem etableringen af et særligt terrorforebyggelsesprogram på 28,5 mio. kr. fokuseret på lande, der er enten naboer til konflikten i Syrien/Irak eller hovedeksportører af fremmedkrigere til konflikten (f.eks. Tunesien). Med det kommende program bidrager Danmark konkret til udmøntning af EU-prioriteter på området. Med henblik på at sikre tæt koordination med EU's indsatser lokalt forventer Udenrigsministeriet

derfor at udsende en regional programkoordinator til regionen, der bl.a. vil skulle arbejde tæt sammen med de eksperter, som den Fælles Udenrigstjeneste, jf. rådskonklusionerne fra februar, har udsendt til en række EU-delegationer i Mellemøsten og Nordafrika.

EU's terrorbekæmpelse behandles også i Rådet for retlige og indre anliggender (RIA), hvor der som respons på angrebene i Paris den 20. november 2015 blev afholdt ekstraordinært rådsmøde, der fokuserede på EU's interne terrorbekæmpelse og tiltag mod radikaliserings. På mødet blev indenrigs- og justitsministrene bl.a. enige om at fremskynde forhandlingerne med Europa-Parlamentet om PNR-direktivet; at styrke registrering af data og informationsudveksling; sikre strengere regulering af våbenhandel, samt at styrke EU's eksterne grænser. Spørgsmålet om terrorbekæmpelsen internt i EU forventes også at blive drøftet på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 3.-4. december.

3. Formål og indhold

Behandlingen af dagsordenspunktet forventes at have karakter af en opdatering fra institutionerne om status for EU's indsatser i det eksterne spor, herunder særligt ovennævnte elementer i rådskonklusionerne fra februar 2015, der herefter danner grundlag for en drøftelse af behovet for at fastholde en aktiv europæisk deltagelse i internationale indsatser mod voldelig ekstremisme. Der forventes ikke vedtaget nye rådskonklusioner.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Drøftelsen forventes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser eller væsentlige konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, erhvervslivet, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes at være bred enighed om at understrege vigtigheden af behovet for styrket europæisk samarbejde om bekæmpelse af voldelig ekstremisme, herunder den fulde anvendelse af alle eksisterende eksterne EU-instrumenter ift. samarbejdet med tredjelande. Sagen drøftes også i andre rådsformationer, ikke mindst retlige og indre anliggender.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen støtter en bredspektret, global indsats mod truslen fra voldelig ekstremisme. EU råder langt hen ad vejen over de relevante instrumenter i form af strategier og handlingsplaner. Regeringen betoner nødvendigheden af at styrke synergien mellem interne og eksterne indsatser, samarbejdet mellem medlemsstaterne og EU-institutionerne samt at tage alle relevante eksisterende EU-instrumenter i anvendelse i indsatsen med at bekæmpe voldelig ekstremisme, herunder

på det eksterne område, hvor fokus bør være på at omsætte strategi til handling. Regeringen styrker således arbejdet med terrorforebyggelse i det eksterne spor gennem etableringen af et særligt dansk terrorforebyggelsesprogram i MENA-regionen. Implementering heraf trækker på national dansk ekspertise og sker i tæt koordination med EU mhp. at understøtte udmøntning af EU's prioriteter indenfor området.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

De eksterne aspekter af EU's terrorbekæmpelse har senest været forelagt Folketingets Europaudvalg på mødet den 6. februar 2015 til orientering.

3. Libyen

KOM-dokument foreligger ikke.

Nyt notat.

1. Resumé

Det forventes, at Rådet vil have en drøftelse om den seneste udvikling i Libyen, herunder status for de af FN-faciliterede forhandlinger om en politisk aftale mellem parterne og etablering af en national libysk samlingsregering. Derudover forventes en drøftelse af EU's fremadrettede engagement i Libyen. FN-generalsekretærens nye særlige repræsentant for Libyen, Martin Kobler, forudses at deltage i drøftelsen. Der forventes vedtaget rådskonklusioner.

2. Baggrund

Den 4. november 2015 udpegede FN's generalsekretær den tyske FN-diplomat, Martin Kobler, til ny særlig repræsentant for Libyen. Kobler, der kommer fra en stilling som chef for FN's mission i Congo (MINUSCO) og højtstående FN-poster i Irak og Afghanistan, tiltrådte officielt stillingen den 17. november 2015 og skal nu varetage den vanskelige opgave med at videreføre forhandlingerne mellem de libyske parter om en politisk løsning på konflikten og etablering af en national samlingsregering.

Det lange og komplicerede forhandlingsforløb mellem det internationalt anerkendte parlament i Tobruk (House of Representatives/HoR) og det islamistisk prægede parlament i Tripoli (General National Congress/GNC), som har pågået siden januar 2015, har de seneste måneder været præget af tomgang. FN's daværende særlige repræsentant for Libyen, Bernardino León, præsenterede den 8. oktober 2015 parterne for en endelig aftaletekst, herunder navnene til topposterne i en national libysk samlingsregering. Større grupperinger i begge parlamenter har udtrykt støtte til aftalen. Aftalen vil dog ikke være gældende, førend begge parter har godkendt og underskrevet den. Endnu har hverken Tobruk eller Tripoli stemt om aftalen, og stærke kræfter inden for begge lejre modsætter sig den. Særligt afsnittet om sammensætningen af det såkaldte "Presidential Council" i en kommende samlingsregering, er blevet mødt af kritik af repræsentanter fra begge lejre.

Kobler har efter sin tiltrædelse konsulteret både HoR og GNC. Han har understreget, at den af León præsenterede aftaletekst fra oktober ikke er til genforhandling. Der kan udelukkende blive tale om mindre justeringer, eksempelvis relateret til en udvidelse af "Presidential Council". Kobler har kraftigt opfordret parterne til snarest at godkende aftalen.

Det internationale samfund, herunder EU, har budt udnævnelsen af Kobler velkommen og opfordret parterne i Libyen til at indgå i et konstruktivt samarbejde med den nye særlige repræsentant med henblik på snarlig dannelse af en national samlingsregering og stabilisering af landet. Tobruk- og Tripoli-parlamenterne har signaleret vilje til at fortsætte dialogen, men fraktioner i begge fløje har også udtrykt deres forbehold over for den videre proces og dens konditioner.

Tilstedeværelsen og indflydelsen af voldelige ekstremistiske grupper og terrorgrupper, herunder ISIL, er fortsat stigende i Libyen. ISIL i Libyen anslås at omfatte mellem 2000 og 3000 krigere, herunder tilrejsende 'foreign fighters' fra bl.a. Tunesien. ISIL er primært til stede langs den libyske kyststrækning og især i havnebyen Sirte, som de har vundet kontrollen med.

Konflikten i Libyen har en direkte indflydelse på sikkerhedssituationen i nabolandene. Det er bl.a. vurderingen, at gerningsmændene bag terrorangrebene i Tunesien i marts, juni og november 2015 havde modtaget træning i ISIL-lejre i Libyen. Det øgede sikkerhedsvakuum skaber ligeledes gode betingelser for menneskesmuglere, og Libyen er fortsat et af de primære transitlande for migranter og flygtninge, der søger mod Europa.

Den væbnede konflikt har haft negative konsekvenser for den generelle situation i Libyen. Landets økonomi vurderes at være tæt på randen af sammenbrud. Den libyske centralbank risikerer på kort sigt at løbe tør for midler. Den humanitære situation er væsentligt forværret, og ifølge FN er næsten halvdelen af landets befolkning på godt 6 mio. berørt af akut mangel på fødevarer, medicin og basale serviceydelser.

EU og Danmark har fra starten aktivt støttet op om FN's bestræbelser på at opnå en politisk løsning på konflikten. EU's udenrigsrepræsentant Mogherini har ved flere lejligheder understreget, at EU står klar til at hjælpe en kommende libysk samlingsregering med politisk og finansiel støtte i form af en pakke på 100 mio. euro. Det er forventningen, at EU-støtten bl.a. vil gå til områder som sikkerhedssektorreform, lokal regeringsførelse, sundhed, migration og grænsesikkerhed. Områderne vil blive defineret i samarbejde med de libyske myndigheder.

3. Formål og indhold

Det forventes, at Rådet vil modtage en orientering fra FN's nytiltrådte særlige repræsentant for Libyen, Martin Kobler, og drøfte status for FN's bestræbelser på at sikre en endelig politisk aftale mellem konfliktens parter og etablering af en national samlingsregering. Desuden forventes en drøftelse af EU's fremadrettede engagement i Libyen.

Det forventes, at der vil blive vedtaget rådskonklusioner.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Sagen forventes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser eller væsentlige konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, erhvervslivet, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes fuld opbakning blandt medlemslandene til FN's fortsatte bestræbelser på at sikre en endelig politisk aftale mellem de libyske parter og dannelsen af en national samlingsregering.

Der forventes ligeledes enighed om behovet for EU-støtte til en samlingsregering i Libyen med sigte på at bidrage til fred og stabilitet i landet.

10. Regeringens holdning

Regeringen støtter FN's bestræbelser på at opnå en endelig politisk aftale mellem de libyske parter og opfordrer parterne til snarest muligt at godkende aftalen som et vigtigt skridt mod at genoprette fred og stabilitet i Libyen og etablere en national samlingsregering. Regeringen bakker desuden op om et stærkt EU-engagement i Libyen, herunder i form af støtte til en samlingsregering, i samarbejde med relevante internationale og regionale partnere.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har senest været forelagt Folketingets Europaudvalg på mødet den 13. november 2015 til orientering.

4. En ny europæisk naboskabspolitik

JOIN (2015) 50.

Revideret notat.

1. Resumé

På rådsmødet (udenrigsanliggender) den 14. december 2015 ventes vedtaget rådskonklusioner om en ny europæisk naboskabspolitik i lyset af den fælles meddelelse, som kom fra Kommissionen og den Fælles Udenrigstjeneste den 18. november 2015. Formålet med gennemgangen er at gøre den europæiske naboskabspolitik mere effektiv i bestræbelserne på at sikre en naboregion, der er præget af stabilitet, velstand og værdier. Der lægges bl.a. op til en mere differentieret tilgang til de 16 partnerskabslande, hvor fokus for hvert enkelt partnerskab skræddersyes til landets aktuelle situation og engagement, og hvor der tages udgangspunkt i EU's interesser.

2. Baggrund

Formålet med Naboskabspolitikken er at skabe et nærområde *"med velstand og godt naboskab, der bygger på Unionens værdier og er kendetegnet ved tætte og fredelige forbindelser"*, jf. TEU artikel 8.1. EU's Naboskabspolitik (ENP) blev dannet i forbindelse med EU's udvidelse med ti nye lande i 2004 og omfatter 16 nabolande: seks østlige nabolande (Armenien, Aserbajdsjan, Georgien, Hviderusland, Moldova, Ukraine) og ti sydlige (Algeriet, Egypten, Israel, Jordan, Libanon, Libyen, Marokko, De palæstinensiske Selvstyreområder, Syrien og Tunesien). Formålet var at udvikle tættere forbindelser mellem EU og dens nabolande, herunder ved at give mulighed for tættere økonomisk integration. Naboskabslandene skulle på sin side til gengæld gennemføre politiske, økonomiske og institutionelle reformer og tilslutte sig fælles værdier. Siden blev Naboskabspolitikken udvidet med en regional tilgang – etableringen af Middelhavsunionen og det Østlige Partnerskab i hhv. 2008 og 2009 – ligesom indholdet af politikken blev løbende tilpasset, således at landene fx fik udsigt til brede og vidtgående frihandelsområder og mobilitetspartnerskaber og visumordninger. I kølvandet på det arabiske forår vedtog man i 2011 desuden princippet om *"mere for mere"*, hvorved de lande, som gennemfører politiske og økonomiske reformer, fremover skal gives adgang til et bredere udsnit af naboskabspolitikens instrumenter, herunder mere finansiel bistand.

Der er nu gjort en del erfaringer med den europæiske naboskabspolitik, der har dannet ramme for EU's dialog med nabolandene i ti år. I mange af naboskabslandene er udviklingen dog ikke gået i retning af øget stabilitet, sikkerhed, vækst og demokratisk udvikling, som man havde håbet. EU's naboregioner præges i dag samlet set mere af ustabilitet og krise end af stabilitet, vækst og demokratisk udvikling. Situationen understreger behovet for at gennemgå naboskabspolitikken, således at den fremadrettet kan være gearret til at støtte de sydlige naboskabslande, der har været gennem krise og omvæltninger. Dette blev kort annonceret som en væsentlig prioritet for den nye Kommission kort efter tiltrædelsen.

ENP-modellen er trods løbende justeringer blevet kritiseret for at være for ufleksibel og fx ikke give tilstrækkelig mulighed for at reagere på udviklinger på landjorden mhp. at understøtte positive tendenser, når de opstår. Ligeledes er modellen blevet kritiseret for at være for ensartet i forhold til de 16 forskellige lande i to meget forskellige regioner. Det har været udfordrende i tilstrækkelig grad at tage højde for de enkelte landes udvikling og behov. Udgangspunktet for det

igangværende arbejde har været, at en europæisk naboskabspolitik, som fremover i højere grad skræddersys til de enkelte partnerlandes behov, vil kunne virke mere målrettet og effektivt.

Senest har migrationsudfordringen og behovet for at skabe stabilitet stået centralt i de løbende drøftelser om en revideret europæisk naboskabspolitik.

På ovenstående baggrund har Kommissionen gennemført en omfattende offentlig høring, hvis resultater er indgået i den meddelelse, som blev fremlagt den 18. november 2015.

3. Formål og indhold

Der forventes på rådsmødet (udenrigsanliggender) at blive vedtaget rådskonklusioner om arbejdet med den reviderede europæiske naboskabspolitik i lyset af den fælles meddelelse, som Kommissionen og den Fælles Udenrigstjeneste den 18. november har oversendt til Europa-parlamentet og Rådet.

Meddelelsen afslutter formelt den høringsproces, som har løbet igennem 2015, og skal danne udgangspunkt for tilrettelæggelsen af en revideret europæisk naboskabspolitik.

I meddelelsen udstikkes forslag til prioriteter, principper og målsætninger for en revideret europæisk naboskabspolitik. Meddelelsen forventes at blive genstand for rådskonklusioner på det kommende rådsmøde. Følgende hovedelementer kan fremhæves:

Stabilisering af naboskabsområdet

Det er et klart pejlemærke i arbejdet med opdatering af naboskabspolitikken, at den skal have en stærkere sikkerhedsdimension. Som respons på aktuelle kriser foreslås nye initiativer inden for blandt andet konflikthåndtering, kapacitetsopbygning og forebyggelse. Blandt de foreslåede konkrete initiativer indgår sikkerhedssektorreformer (SSR), terrorbekæmpelse og anti-radikalisering, øget grænsesikkerhed, bekæmpelse af organiseret grænseoverskridende kriminalitet samt brug af strukturer indenfor den fælles sikkerheds- og forsvarspolitik (CSDP).

Differentiering

Overvejelserne om øget differentiering mellem partnerskabslandene har til formål at tage højde for de meget forskellige situationer landene befinder sig i, samt partnerlandenes forskellige ønsker til samarbejdet med EU. For nogle landes vedkommende ønskes så tæt et samarbejde som muligt, og enkelte lande har fx allerede indgående associeringsaftaler og vidtgående/brede frihandelsaftaler. Andre lande har ønsket en anden type samarbejde og relation med EU. Tanken er, at man gennem en mere differentieret – skræddersyet – tilgang til partnerskabet med de enkelte lande i højere grad kan tage hensyn til naboskabslandets ønsker og ambitionsniveau.

Samtænkning

Det øgede fokus på samtænkning i EU's eksterne relationer – dvs. at sikre synergi og undgå negativt overlap mellem EU's instrumenter – skal også omfatte naboskabspolitikken

God regeringsførelse, demokrati, 'rule of law' og menneskerettigheder

Der lægges op til, at det er i EU's interesse at fremme centrale europæiske værdier – under hensyntagen til principperne om øget effektivitet, differentiering og samtænkning – bevares i centrum af naboskabspolitikken.

Økonomisk udvikling for stabilisering

Der foreslås en lang række initiativer for at fremme økonomisk udvikling i naboskabsområderne. Et nyt element er den stærke sammenkobling mellem økonomisk udvikling og stabilitet. Blandt de foreslåede prioritetsområder indgår handelsaftaler, entreprenørskab, beskæftigelse, infrastruktur og transport samt energisikkerhed.

Migration og mobilitet

Der er i udkastet et stærkt tematisk fokus på migration, og blandt et af forslagene er et styrket fokus på at imødegå de grundlæggende årsager til migration, forstærket grænsekontrol, bedre partnerskaber samt beskyttelse af migranter.

Regional dimension

Der lægges op til at sikre synergier med eksisterende og eventuelle nye regionale samarbejder som gode fora til at opnå de selvsamme mål, som der søges forfulgt med naboskabspolitikken.

Mere effektiv implementering

Afslutningsvist slås det fast, at fleksibilitet i de finansielle instrumenter samt bedre kommunikation og 'outreach', herunder brug af 'strategisk og taktisk' kommunikation er væsentligt for at sikre en effektiv naboskabspolitik i praksis.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet har endnu ikke udtalt sig om meddelelsen.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant

7. Konsekvenser

En ny naboskabspolitik for EU forventes ikke i sig selv at have statsfinansielle, eller lovgivningsmæssige konsekvenser. En positiv udvikling i EU's naboregion må dog forventes at få positive samfunds- og erhvervsøkonomiske konsekvenser for EU og Danmark, gennem fx øget stabilitet i naboregionen, samarbejde om energi og øget samhandel.

I EU's flerårige finansielle ramme for 2014-2020 er der afsat 15,4 milliarder euro til Naboskabsinstrumentet (ENI), der finansierer EU's aktiviteter under den europæiske naboskabspolitik i de 16 naboskabslande. Danmark betaler ca. 2 pct. af EU's udgifter og bidrager derfor proportionalt med finansieringen af EU's naboskabspolitik.

8. Høring

Meddelelsen har ikke været sendt i høring. Høringsdokumentet blev i sin tid sendt i høring i Specialudvalget for Udviklingsspørgsmål.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Blandt medlemslandene er der er en klar erkendelse af, at forholdet til naboområderne er af bred strategisk interesse for EU. Der forventes generel opbakning til de principper, prioriteter og målsætninger, som oplistede i meddelelsen, idet der kan forventes ønsker om at lægge større eller mindre vægt på forskellige elementer.

10. Regeringens generelle holdning

Fra regeringens side ser man med bekymring på udviklingen i EU's naboområde og lægger vægt på, at EU prioriterer relationen til EU's nabolande højt med henblik på at skabe en zone med fred, stabilitet og vækst omkring EU. På den baggrund kan meddelelsens overordnede budskaber bydes velkommen. Konkret bakker man fra regeringens side op om principperne om større differentiering, mere fleksibilitet, øget samtænkning samt et klarere fokus i de enkelte relationer til naboskabslandene, da man finder, at disse principper har potentiale til at give naboskabspolitikken større gennemslagskraft, højere effektivitet og mere ejerskab i partnerlandene. En ny naboskabspolitik bør desuden fortsat lægge vægt på civilsamfundet og folk-til-folk kontakter, samt medtænke "naboernes naboer" i tilrettelæggelsen af relationen til det enkelte naboskabsland. Anvendelse af handelspolitiske redskaber mhp. at skabe økonomisk udvikling, samarbejde om energi, herunder energisikkerhed, samt en styrket indsats ift. strategisk kommunikation er blandt de øvrige prioriteter. Endelig vil man fra regeringens side arbejde for at de østlige og sydlige naboer prioriteres ligeligt, samt at naboskabspolitikken bevarer sit langsigtede fokus.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har været forelagt for Folketingets Europaudvalg den 17. april 2015.

5. Irak

KOM-dokument foreligger ikke

Nyt notat

1. Resumé

Rådet (udenrigsanliggender) forventes at drøfte den aktuelle situation i Irak med vægt på landets vigtige rolle i den internationale indsats mod terrorgruppen ISIL. Drøftelsen forventes desuden at omfatte en opfølgning på EUs regionale strategi vedr. Irak/Syrien/ISIL. Herudover forventes en drøftelse af den indenrigspolitiske situation i landet, herunder status for premierminister Abadis reformdagsorden samt de aktuelle politiske forhold i den kurdiske region i Irak. Det forventes, at der vil blive vedtaget rådskonklusioner.

2. Baggrund

Irak spiller en afgørende rolle for den globale indsats mod ISIL. Situationen i Irak er præget af kampen mod terrorgruppen, som fortsat har kontrollen over store dele af landet. På det militære område er det over de seneste måneder fortsat lykkedes irakiske og kurdiske sikkerhedsstyrker at forhindre ISIL i at tage kontrollen over væsentlige nye områder af landet, ligesom ISIL er blevet trængt tilbage fra bl.a. byen Baiji. Dette skyldes især koalitionen luftangreb. Det kan dog ikke udelukkes, at ISIL vil tilbageerobre områder, ligesom der fortsat er en væsentlig trussel i form af terrorangreb. En række europæiske lande bidrager aktivt til koalitionen militære og civile indsats mod ISIL.

Danmark har ud over bidrag til koalitionen militære indsats mod ISIL i Irak i form af træningsbidrag og radar i november 2015 forberedt et stabiliseringsprogram for Irak 2015-2016 på 32,5 mio. kr. Programmet forventes at omfatte fire pilotprojekter og er et led i forberedelserne til det forventede regionale stabiliseringsprogram for Syrien og Irak 2016-2018.

EU bidrager ligeledes med støtte til stabiliseringsindsatsen i Irak, bl.a. til UNDPs stabiliseringsfond FFIS, som finansierer stabilisering af områder af Irak, der er blevet befriet fra ISIL. EU vedtog i marts 2015 en regional strategi vedr. Irak/Syrien/ISIL, som bl.a. omfatter indsatser i Irak. Det forventes, at drøftelsen i udenrigsrådet også vil berøre opfølgning på den regionale EU strategi.

Den irakiske regering har under premierminister Haidar Abadi arbejdet for at modvirke den udbredte korrupsion i landet og føre en mere inklusiv politik, som bl.a. også tilgodeser landets marginaliserede befolkningsgrupper, herunder sunniaraberne og kurderne. Premierminister Abadi møder imidlertid kraftig modstand fra mere sekteriske kræfter, som modarbejder regeringens reformdagsorden.

I den kurdiske region i Irak (KRI) har der i oktober været voldelige demonstrationer og sammenstød, som har kostet menneskeliv. Urolighederne skyldtes blandt andet, at der igennem flere måneder ikke er udbetalt lønninger til en lang række offentligt ansatte i KRI, hvilket i øvrigt også er en generel udfordring i resten af Irak. Herudover er spørgsmålet om mandatet for den kurdiske regionalregerings præsident fortsat uafklaret. Urolighederne har skabt en politisk krise mellem de to kurdiske partier KDP og Gorran. Den politiske konflikt kan påvirke den interne stabilitet i KRI og derved potentielt også spille negativt ind i militær indsats mod ISIL. Fra Danmarks og

EUs side opfordres til, at parterne finder en snarlig politisk løsning på den politiske konflikt i KRI.

3. Formål og indhold

Rådet forventes at drøfte den aktuelle situation i Irak og Iraks rolle i bekæmpelsen af terrorgruppen ISIL. Herudover forventes en opfølgende drøftelse af EUs regionale strategi vedr. Irak/Syrien/ISIL samt den indenrigspolitiske situation i Irak og den kurdiske region i det nordlige Irak.

Det forventes, at der vil blive vedtaget rådskonklusioner.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Drøftelsen af Irak forventes ikke at have konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, erhvervslivet, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes at være enighed blandt medlemslandene om støtten til Irak i kampen mod ISIL samt til, at EUs regionale strategi for Irak/Syrien/ISIL følges op. Der forventes ligeledes at være enighed om at støtte den irakiske regerings inklusionsdagsorden og opfordre til, at parterne i den politiske konflikt i den kurdiske region i det nordlige Irak finder en politisk løsning.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen tilslutter sig den internationale fordømmelse af ISIL's overgreb og støtter den internationale koalitions indsats mod ISIL. Fra dansk side støttes en opfølgning af EUs regionale strategi for Irak/Syrien/ISIL, ligesom der bakkes op om støtten til Irak i kampen mod ISIL, der omfatter politiske og militære indsatser såvel som stabiliseringsstøtte. Fra dansk side lægges endvidere vægt på, at den nye irakiske regering skal føre en inklusiv politik på alle niveauer, ligesom der opfordres til, at parterne i den kurdiske region i Irak finder en snarlig løsning på den politiske konflikt.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Syrien/Irak/ISIL har senest været forelagt Folketingets Europaudvalg den 9. marts 2015 til orientering. Syrien har senest været forelagt Folketingets Europaudvalg den 13. november 2015 til orientering.